

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ТЕОРІЯ АДВОКАТУРИ”**

ХАРКІВ

2017

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

для самостійної роботи та практичних занять

з **НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

“ Теорія адвокатури ”

(галузь знань 0304 «Право»,
освітньо-кваліфікаційний рівень «Магістр»,
напрямок підготовки 6.030401 «Правознавство»)

**для студентів I курсу (магістратура) денної форми навчання
факультету Адвокатури**

ХАРКІВ

2017

Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни «Теорія адвокатури» (галузь знань 0304 «Право», освітньо-кваліфікаційний рівень «Магістр», спеціальність 8.03040101 «Правознавство») для студентів I курсу магістратури денної форми навчання / Уклад.: Т. Б. Вільчик, А. В. Іванцова, Я. О. Ковальова та ін. – Х.: Нац. юрид.ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2017. – 36 с.

Укладачі:

Л.М. Москвич

Т.Б. Вільчик

О.М. Овчаренко

О.О. Шандула

А.В. Іванцова

Я.О. Ковальова

1. ВСТУП

Навчальна дисципліна «Теорія адвокатури» включає вивчення науки про адвокатуру, історії виникнення та розвитку адвокатури України та інших держав; на основі чинного та зарубіжного законодавства розглядаються особливості організації адвокатури в Україні та інших країнах світу.

Метою навчальної дисципліни є теоретичне засвоєння та подальше практичне застосування студентами принципів організації та діяльності адвокатури України та зарубіжних країн, правового статусу адвоката, сутності адвокатури, її соціальної місії, організаційних форм та напрямів діяльності.

Завданням навчальної дисципліни «Теорія адвокатури» є набуття студентами наукових знань про адвокатуру, розкриття суті цього правового явища, його внутрішні закономірності, зовнішні вияви, а також підготувати студентів до застосування отриманих знань у їх практичній діяльності як адвокатів, досконально досліджувати нормативно-правові акти, що регламентують діяльність адвокатури України та інших країн, підвищити рівень правосвідомості, поваги до закону та закласти основи професійної етики, осмислити співвідношення національної адвокатської діяльності інших держав, а також адвокатури з іншими галузями права.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- генезу розвитку адвокатури України;
- поняття, завдання та проблеми подальшого вдосконалення адвокатури України;
- принципи та організаційні форми діяльності адвокатури в Україні;
- етичні засади адвокатської діяльності;
- види адвокатської діяльності;
- умови допуску до професії адвоката;
- професійні права та обов'язки адвоката;
- правові засади надання безоплатної правової допомоги в Україні;
- правові підстави адвокатської діяльності;
- підстави та порядок допуску до адвокатської практики в Україні іноземця;
- підстави та порядок притягнення адвоката до юридичної відповідальності.
- адвокатуру зарубіжних країн світу, її правовий статус.

вміти:

- орієнтуватись у системі захисту прав та основоположних свобод в Україні;
- застосувати законодавство про адвокатуру зарубіжних країн на практиці;
- вільно орієнтуватися в системі нормативно-правових актів щодо організації та діяльності адвокатури;
- обґрунтовано та мотивовано викладати свої думки;
- самостійно опрацьовувати навчальну і наукову літературу, нормативно-правові акти, в тому числі інтернет-ресурси з питань адвокатської діяльності та адвокатури зарубіжних країн світу.

2. ПРАКТИЧНІ (СЕМІНАРСЬКІ) ЗАНЯТТЯ

ТЕМА № 1. АДВОКАТУРА ЯК ПРАВОЗАХИСНИЙ ІНСТИТУТ

План:

1. Адвокатура як правозахисний інститут, її сутність, місце та значення у юридичному механізмі захисту прав людини.
2. Теорія адвокатської діяльності у системі юридичних наук. Взаємозв'язок теорії адвокатської діяльності із судовим правом, кримінальним процесом, цивільним процесом та іншими суміжними юридичними науками.
3. Виникнення та розвиток інституту адвокатури.
4. Правова природа адвокатури: дискусійні питання.
5. Функції інституту адвокатури: напрями розвитку, порівняльна характеристика з функціями адвокатури європейських країн.
6. Громадянське суспільство як середовище інституалізації адвокатури. Форми та механізми взаємодії інституту адвокатури і громадянського суспільства.
7. Принципи взаємодії адвокатури та органів державної влади.
8. Адвокатура та судова влада: принципи взаємодії.

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізувати рекомендовану основну та додаткову літературу із метою поглиблення знань щодо виникнення інститутів адвокатури в різні часи.
2. Підготувати конспект із опрацьованої літератури.
3. Провести порівняльний аналіз національного та зарубіжного законодавства щодо видів правової допомоги в Україні та в зарубіжних країнах.

Рекомендована література:

1. Історія адвокатури України // За ред. Т.В. Варфоломєєвої, О.Д. Святоцького. – Київ: Либідь, 1992. - 120 с.
2. Святоцький О.Д. Адвокатура в юридичному механізмі захисту прав громадян (історико-правове дослідження): дис ... докт. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 1994. 244 с.
3. Адвокатура України: навчальний посібник: у 2 кн. / за ред. доктора юр. наук, проф. С.Я. Фурси. – К.: Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2007. – 940 с.

4. Адвокатура України: праворегулювання і судова практика: практичний посібник для адвоката / за ред. С.Ф. Сафулька, О.Д. Святоцького; упоряд. Т.Г. Захарченко та ін. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 768 с.
5. Фіолевський Д. П. Адвокатура: підручник. / Д.П. Фіолевський. – 3-тє вид., випр. і доп. – К.: Алерта, 2014. – 624 с.
6. Погорецький М. А. Адвокатура України : підручник / М. А. Погорецький, О. Г. Яновська. - Київ : Юрінком Інтер, 2014. – 368 с.
7. Синеокий О.В. Адвокатура как институт правовой помощи и защиты: новый курс адвокатского права и адвокатской криминалистики: учеб. пособие: изд. 2-е, испр. и доп. / О.В. Синеокий. – Х.: Право, 2012. – 516 с.
8. Вільчик Т.Б. Адвокатура як інститут реалізації права на правову допомогу: порівняльно-правовий аналіз законодавства країн Європейського Союзу та України: дис. докт. юрид наук за спеціальністю: 12.00.10. – Харків. -2016.- 490с.
9. Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти: монографія. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.
10. Козьминых А.В. Роль института адвокатуры в реализации правозащитной функции гражданского общества: дис ... канд. полит. наук: 23.00.02. Одесса, 2008. 187 с.
11. Васьковский Е.В. Организация адвокатуры: ист.-догмат, исслед.: в 2-х ч. Ч.1: Очерк всеобщей истории адвокатуры / Е.В. Васьковский. – СПб., 1893. – 396 с. – Ч. 2: Исследование принципов организации адвокатуры: СПб., 1893. – 213 с.
12. Бенедикт Э. Адвокатура нашего времени / Перевод с третьего немецкого издания Т.О. Зейлигер. СПб.: Типография А.Г. Розена, 1910. 173 с.
13. Винавер М. Адвокатура и правовое государство. СПб.: Тип. т-ва “Общественная польза”, 1905. 34 с.
14. Винавер М. Очерки об адвокатуре. СПб.: Тип. М.М. Стасюлевича, 1902. 95 с.
15. Воробьев А.В., Поляков А.В., Тихонравов Ю.В. Теория адвокатуры. М.: “Грантъ”, 2002. 496 с.
16. Гребенщиков М. Задачи адвокатуры. *Журнал гражданского и уголовного права*. 1886. Кн. 5. С. 1-23.
17. Гринюк Р.Ф. Ідея правової держави: теоретико-правова модель і практична реалізація: Монографія. К.: Концерн “Видавничий дім “Ін Юре”, 2014. 388 с.
18. Прилуцький С.В. Вступ до теорії судової влади (Суспільство. Правосуддя. Держава): Монографія. К.: Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України, 2012. 317 с.

ТЕМА № 2. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТУРИ

План:

1. Система законодавчих актів, які регламентують діяльність адвокатури.
2. Міжнародно-правові стандарти захисту прав людини та діяльності адвокатури: класифікація, аналіз та порівняння із національним законодавством.
3. Право на правову допомогу у праві Європейського Союзу: а) конституційне законодавство країн ЄС; б) галузеве законодавство країн ЄС; в) рішення Європейського суду з прав людини; в) корпоративне законодавство.
4. Напрями вдосконалення правового забезпечення діяльності адвокатури в Україні.

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізувати рекомендовану основну та додаткову літературу із метою поглиблення знань щодо юридичної природи адвокатури.
2. Підготувати конспект із опрацьованої літератури.
3. Проаналізувати наукову літературу та судову практику з метою поглиблення знань щодо юридичної природи адвокатури та надання правової допомоги.
4. Проаналізуйте міжнародно-правові документи, що стосуються здійснення адвокатської діяльності в Україні

Рекомендована література:

1. Вільчик Т.Б. Організація роботи адвокатури в Україні: Навч. посіб. – Х.: Видавництво «ФІНН», 2006. – 304 с.
2. Воронов А.А. Системный подход к исследованию адвокатуры и науки об адвокатуре. *Евразийская адвокатура*. 2013. № 1. С. 135-140.
3. Адвокатура України: навчальний посібник: у 2 кн. / за ред. доктора юр. наук, проф. С.Я. Фурси. – К.: Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2007. – 940 с.
4. Адвокатура України: праворегулювання і судова практика: практичний посібник для адвоката / за ред. С.Ф. Сафулька, О.Д. Святоцького; упоряд. Т.Г. Захарченко та ін. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 768 с.
5. Фіолевський Д. П. Адвокатура: підручник. / Д.П. Фіолевський. – 3-тє вид., випр. і доп. – К.: Алерта, 2014. – 624 с.
6. Погорецький М. А. Адвокатура України : підручник / М. А. Погорецький, О. Г. Яновська. - Київ : Юрінком Інтер, 2014. – 368 с.

7. Синеокий О.В. Адвокатура как институт правовой помощи и защиты: новый курс адвокатского права и адвокатской криминалистики: учеб. пособие: изд. 2-е, испр. и доп. / О.В. Синеокий. – Х.: Право, 2012. – 516 с.

8. Вільчик Т.Б. Співвідношення понять «правова допомога» та «правові (юридичні) послуги» в юридичній науці та законодавстві України// Фаховий науковий журнал «Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. - Серія «Юриспруденція» - № 6/2. – Том 1. – Одеса. – 2013.

9. Варфоломеева Т.В. Закон “Про адвокатуру та адвокатську діяльність” – фундамент об’єднання професії. *Адвокат*. 2012. № 8. С. 4-7.

5. Бронз Й.Л. Чи потрібна Україні незалежна, сильна і єдина адвокатура? *Адвокат*. 2003. № 5. С. 33-34.

6. Вільчик Т.Б. Конституционная природа права на правовую помощь: сравнительный анализ // Международный научно-практический журнал "Закон и Жизнь" ("Legeasi Viata"). - Минск.- 2013.- № 10. – С. 55 – 59.

7. Головань І. Реформа в головах. *Український адвокат*. 2016. № 3. С. 8-11.

8. Концептуальні засади законодавчого розвитку адвокатури України. *Адвокат*. 2006. № 9. С. 52-55.

9. Лазебний Л. Погодження позицій з питань регулювання адвокатської діяльності у світлі законодавчих ініціатив. *Адвокат*. 2010. № 5. С. 4-9.

10. Меморандум про концептуальні положення щодо реформування законодавства про адвокатуру, погоджені Спілкою адвокатів України та Асоціацією правників України від 29 лютого 2008 року. *Український адвокат*. 2008. № 5. С. 36-39.

ТЕМА № 3. ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ І ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТУРИ

План:

1. Поняття та характерні ознаки принципів адвокатури. Співвідношення принципів організації та діяльності адвокатури з іншими правовими категоріями.

2. Система принципів адвокатури: інституціональні, організаційні, функціональні. Роль, функції і взаємодія принципів адвокатури.

3. Характеристика інституціональних принципів адвокатури: принцип незалежності, принцип професійної компетентності, принцип конфедичності, принцип уникнення конфлікту інтересів, принцип доступності правової допомоги.

3. Принципи організації адвокатури України і зарубіжних країн: порівняльно-правовий аналіз. Принципи територіальності, спеціалізації, корпоративного самоврядування.

4. Принципи функціонування адвокатури України і зарубіжних країн: порівняльно-правовий аналіз. Принципи ефективності, розумної винагороди, мультидисциплінарності.

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізувати рекомендовану основну та додаткову літературу із метою поглиблення знань щодо визначення принципів діяльності адвокатури.

2. Підготувати конспект із опрацьованої літератури.

3. Провести порівняльний аналіз національного та зарубіжного законодавства щодо тлумачення принципу «уникнення конфлікту інтересів».

4. Виокремити шляхи формування правової держави в Україні й необхідність подальшого реформування адвокатури.

5. Вирішити рекомендовані задачі.

Задача № 1

Адвокат Петренко В.С. здійснював представництво інтересів юридичної фірми по різних судовим справам. У серпні 2017 р. адвокат разом з двома колегами створили адвокатське об'єднання. Проте, дізнавшись про дану подію, юридична фірма відмовилось від співпраці з адвокатом Петренко В.С., посилаючись на те, що при вступі до адвокатського об'єднання адвокатом буде порушено адвокатську таємницю відносно товариства.

Чи вірними є доводи юридичної фірми?

Як співвідносяться принцип гласності в діяльності адвокатського об'єднання з принципом конфіденційності адвокатської діяльності?

Задача № 2

Адвокат В. захищаючи клієнта А. в справі щодо ухилю від сплати податків, з'ясував, що А. легалізує (відмиває) доходи, одержані злочинним шляхом. Адвокат В. повідомив про цей факт в правоохоронні органи, посилаючись на п. 6 ст. 22 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (особливості збереження адвокатської таємниці).

Чи порушено в даному випадку адвокатську таємницю? Якщо так, яку відповідальність має понести адвокат? Наведіть приклади порушення адвокатської таємниці.

Рекомендована література:

1. Бакаянова Н.М. Этические принципы адвокатуры в Украине: Монография. – Одесса: Юридическая литература, 2005. – 152 с.
3. Білоус К. Сутність адвокатської етики як необхідної умови здійснення адвокатом своєї діяльності [Текст] / К. Білоус // Юридичний журнал : аналітичні матеріали. Коментарі. Судова практика. – 2010. - № 7. – С. 121-122.
4. Вільчик Т.Б. Реалізація принципу незалежності професійної діяльності адвокатів у взаєминах з державною владою // Вісник Академії адвокатури України: наук. журн. / Акад. адвокатури України. — К. :, 2014. — Том 11. — Число 2(30). – С. 63-73.
5. Вільчик Т.Б. Адвокатська таємниця : дискусійні питання реалізації в країнах Європейського Союзу та в Україні / Т. Б. Вільчик // EuropeanReformsBulletin. – 2015. – № 4. – С. 174–181.
6. Вільчик Т.Б. Гарантії дотримання принципу конфіденційності у адвокатській діяльності (порівняльний аналіз законодавства Європейського Союзу та України) / Т.Б. Вільчик // Юрист України. – 2015. – № 3-4. – С. 34– 40.
7. Іваницький С.О. Теоретичні основи організації адвокатури в Україні: принципи та система: Монографія. - Київ: Інтерсервіс, 2017. - 800 с.
8. Васьковський Е.В. Организация адвокатуры. Часть 2. Исследование принципов организации адвокатуры. СПб.: Тип. М.М. Стасюлевича, 1893. 213 с.
9. Гольдштейн М.Л. Принципы организации адвокатуры. СПб.: Типография Правительствующего Сената, 1900. 30 с.
10. Северин К.М. Принципи адвокатської діяльності: дис ... канд. юрид. наук: 12.00.10. Луцьк, 2015. 240 с.

ТЕМА № 4. УМОВИ ТА ПОРЯДОК НАБУТТЯ СТАТУСУ АДВОКАТА

План:

1. Правовий статус адвоката в Україні: зміст та порядок набуття.
2. Аналіз законодавства європейських країн, що регулює умови та порядок набуття статусу адвоката.
3. Реалізація адвокатської діяльності в Україні адвокатом іноземної держави.
4. Єдиний реєстр адвокатів України: порядок внесення інформації та змін.
5. Інститут помічника адвоката: шляхи вдосконалення законодавчого врегулювання.
6. Проблеми інституту стажування в Україні.
7. Порядок підвищення кваліфікації адвокатами України.

8. Організаційно-правові форми адвокатської діяльності. Адвокат, адвокатське об'єднання, адвокатське бюро. Порядок реєстрації. Особливості організації та діяльності.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізувати рекомендовану основну та додаткову літературу із метою поглиблення знань щодо набуття статусу адвоката.
2. Підготувати конспект із опрацьованої літератури.
3. Провести порівняльний аналіз національного та зарубіжного законодавства щодо організаційних форм адвокатської діяльності.
4. Зробити порівняльну анотацію наукових статей та / або монографій із зазначеної тематики.
5. Вирішити рекомендовані задачі.

Задача № 1

Борщов Ю.И. був запрошений дружиною підозрюваного Івановою М.К. як захисник. З моменту укладення договору про надання правової допомоги як захисника, Борщов вчинив такі дії: а) подав клопотання слідчому про допуск його як захисника до участі у справі та клопотання про надання йому побачення з підзахисним; б) до клопотання додав свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю; в) почав розшукувати свідків скоєння злочину та брати у них пояснення; г) почав посилати запити в різні установи про надання відомостей про осіб, які відомі у даному кримінальному провадженні (свідків, потерпілого, експертів) з метою знайдення на них компрометуючих фактів.

Дайте відповіді на такі запитання:

1. *Хто може бути визнаний захисником?*
2. *Що зобов'язаний зробити захисник після укладення договору про надання правової допомоги?*
3. *Які порушення вчинив захисник?*
4. *Чи братимуться до уваги пояснення свідків, які захисник відібрав до винесення постанови про допуск його до участі у справі як захисника?*
5. *Які права та обов'язки має захисник на досудовому слідстві?*

Задача № 2

Адвокат іноземної держави Л. отримавши свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю в Україні вирішив стати адвокатом-партнером у адвокатському об'єднанні «Юрист».

Дайте відповіді на такі запитання:

1. Чи може адвокат іноземної держави бути адвокатом-партнером у адвокатському об'єднанні? Яку процедуру він повинен пройти в Україні?
2. Якщо адвокат-партнер іноземної держави має частку у статутному капіталі, які він має права? Які має права при виході з нього?
3. Чи може адвокат-партнер іноземної держави користуватися майном об'єднання?

Рекомендована література:

1. Азаров Д. Гонорар адвоката: история и современность / Д. Азаров // Часопис Академії адвокатури України – №2 . – 2009. – С. 1-3.
2. Бусурина Е. О. Дисциплинарная ответственность адвокатов в правозащитной деятельности : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / Е. О. Бусурина ; Моск. гос. юрид. акад. им. О. Е. Кутафина. – М., 2013. – 30 с.
4. Вільчик Т.Б. Дисциплінарна та цивільно-правова відповідальність адвокатів /Т.Б. Вільчик // Інформація и право.– 2015. – № 3. – С.115–123.
5. Зашляпин Л.А. Основы теории эффективной адвокатской деятельности. Прелиминарный аспект / Л.А. Зашляпин. – Екатеринбург, 2006.
6. Зейкан Я.П. Адвокат: навички професії: Практичний посібник / Я.П. Зейкан. – 2-ге вид., стереотип. – К.: КНТ, 2008. – 788 с.
7. Іванцова А.В. Організаційні форми діяльності адвокатури: Монографія / А.В. Іванцова. – Харків: видавництво “ФІНН”, 2011. – 248 с.
8. Карпикова Т.А. Статус адвокатской деятельности: актуальные научные подходы // "Адвокатская практика", - 2009, - № 1.
9. Деханов С.А. Организация адвокатуры и профессиональная этика адвокатов в Западной Европе. М.: Юрлитинформ, 2012. 264 с.
10. Кім Ю. Платити чи не платити? Чому норма про стажування стала найбільш обговорюваною в адвокатському середовищі. *Закон і бізнес*. 2013. № 28. С. 12.
11. Коллини Г. Интервью. *Юридические фирмы Украины 2013*. Ежегодное исследование рынка. К.: Издательство “Юридическая практика”, 2013. С. 156.

ТЕМА № 5. СИСТЕМА ОРГАНІВ АДВОКАТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ. ГРОМАДСЬКІ ОБ'ЄДНАННЯ АДВОКАТІВ

План:

1. Системи органів адвокатського самоврядування в Україні та у країнах ЄС: загальна характеристика.
2. Завдання та порядок формування системи органів адвокатського самоврядування.
3. Правове регулювання діяльності та повноваження системи органів адвокатського самоврядування в Україні.

4. Адміністрування системою органів адвокатського самоврядування: національне право та досвід зарубіжних країн.

5. Співвідношення професійних обов'язків адвокатів – членів адвокатського об'єднання з обов'язками, пов'язаними з членством в такому об'єднанні.

6. Етичні особливості відносин між адвокатами та органами адвокатського самоврядування.

7. Проблеми вдосконалення організації та діяльності органів адвокатського самоврядування в Україні.

8. Значення розвитку адвокатського самоврядування для забезпечення професійної правової допомоги.

9. Спілки та асоціації адвокатів. Громадські об'єднання адвокатів та їх місце у системі адвокатури України.

10. Міжнародні громадські об'єднання адвокатів.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізувати рекомендовану основну та додаткову літературу із метою поглиблення знань щодо системи органів адвокатського самоврядування.

2. Підготувати конспект із опрацьованої літератури.

3. Провести порівняльний аналіз національного та зарубіжного законодавства щодо системи органів адвокатського самоврядування та об'єднань адвокатів.

4. Вирішити рекомендовані задачі.

Задача № 1

До регіонального відділення Спілки адвокатів України звернулася громадянка Андрушко Р.М. з проханням терміново виділити адвоката для здійснення захисту її сина, який визнаний обвинуваченим у кримінальному провадженні. Андрушко Р.М. говорила, що не знає, до кого їй звертатися та просила члена Спілки, з яким розмовляла, якщо він являється адвокатом, бути захисником її сина.

Член Спілки адвокатів України – адвокат Свирський О.Д. відповів, що зараз він виконує певний обсяг роботи, доручений йому Спілкою, та взагалі не спеціалізується на веденні кримінальних справ. Отже, він особисто не може допомогти сину Андрушко Р.М. Крім того, адвокат пояснив, що Спілка адвокатів не надає правової допомоги, що громадянка має звернутися до будь-якого адвокатського об'єднання чи до адвоката, що працює індивідуально.

Дайте оцінку ситуації.

Чи правильно відповів адвокат Свирський О.Д.?

З а д а ч а № 2

Щодо адвоката М. було прийнято рішення про припинення права на заняття адвокатською діяльністю, але він продовжив працювати в органах адвокатського самоврядування.

Дайте відповіді на такі запитання:

1. Чи законні дії адвоката М.?
2. Чи може він продовжувати працювати в органах адвокатського самоврядування.? Якщо так, то в яких саме?

Рекомендована література:

1. Організація роботи адвокатури в Україні : навч. посіб. / Т. Б. Вільчик, О. М. Овчаренко, А. В. Іванцова та ін.; за заг. ред. І. Є. Марочкина. – Харків : Право, – 2014.
2. Погорецький М. А. Адвокатура України: підручник / М. А. Погорецький, О. Г. Яновська ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Юрид. ф-т. - Київ : Юрінком Інтер, 2014. - 365 с.
3. Синеокий О.В. Адвокатура как институт правовой помощи и защиты: новый курс адвокатского права и адвокатской криминалистики [Текст] : учеб. пособие / О. В. Синеокий ; Гос. вуз "Запорож. нац. ун-т" М-ва образования и науки Украины. - Изд. 2-е, испр. и доп. - Х. : Право, 2012. – 516 с.
4. Бахолдина М. Неправильные члены. О том, как происходят выборы местного руководства во всеукраинских общественных организациях адвокатов. *Юридическая практика*. 2010. № 1-2. С. 8.
5. Іванцова А.В. Організаційні форми діяльності адвокатури: Монографія / А.В. Іванцова. – Харків: видавництво “ФІНН”, 2011. – 248 с.
6. Гончаренко С.В. До питання про обсяг повноважень органів адвокатського самоврядування. *Адвокат*. 2008. № 3. С. 4-11.
7. Іваницький С.О. Міжнародні громадські об'єднання адвокатів: правовий статус, види, тенденції розвитку. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2014. № 6 (10). С. 30-33.
8. Іваницький С.О. Вибори в адвокатурі: історія, сьогодення, шляхи удосконалення. *Адвокат*. 2014. № 7. С. 20-26.

ТЕМА № 6. ВИДИ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ПРОФЕСІЙНІ ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ АДВОКАТІВ

План:

1. Поняття та загальна характеристика видів адвокатської діяльності.

2. Професійні права та обов'язки адвокатів: класифікація, порівняльний аналіз законодавства країн ЄС та України, проблеми вдосконалення правового врегулювання.

3. Незалежність адвоката та види діяльності, несумісні з його статусом: порівняльний аналіз законодавства України та європейських країн.

4. Деонтологічні принципи адвокатської діяльності у країнах Європейського Союзу: загальна характеристика та порівняльний аналіз із законодавством України.

5. Правила адвокатської етики, затверджені звітно-виборним з'їздом адвокатів 9 червня 2017 року. Співвідношення Правил адвокатської етики і чинного законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність.

6. Проблеми професійної етики та дисциплінарної відповідальності адвокатів в Україні.

7. Проблеми етики і моралі у діяльності адвоката. Етика взаємовідносин адвоката і суду, адвоката та інших учасників процесу, адвокатів та правоохоронних органів, адвоката з іншими адвокатами та органами адвокатського самоврядування. Окремі етичні аспекти взаємин між адвокатами. Проблеми етики професійних взаємовідносин адвокатів і клієнтів.

8. Напрями подальшого вдосконалення деонтологічних основ адвокатської діяльності в Україні.

9. Деонтологічні засади адвокатської діяльності: порівняльно-правова характеристика національного законодавства та міжнародних стандартів.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізувати рекомендовану основну та додаткову літературу із метою поглиблення знань щодо системи органів адвокатського самоврядування.

2. Підготувати конспект із опрацьованої літератури.

3. Провести порівняльний аналіз національного та зарубіжного законодавства щодо видів адвокатської діяльності.

4. Вирішити рекомендовану задачу та виконайте тестові завдання.

Задача

Адвокат Шахов Д.Д. представляв інтереси ЗАТ «Трансфер», до якого ПП Черемош В. пред'явив вимогу про повернення майна з чужого незаконного володіння. Адвокат Шахов Д., користуючись невисокою юридичною освіченістю представників опонента - ПП Черемош, зміг їх схилити до укладення мирової угоди на не вигідних для них умовах, але в рамках закону.

Оцініть ситуацію.

Визначте, чи в описаній ситуації адвокатом допущено порушення етичних принципів адвокатської діяльності?

Дайте правильну відповідь на тестові запитання:

1. Адвокату запропонували роботу за сумісництвом – юрисконсультантом фірми з досить значною платнею.

Як має вчинити адвокат?

а) прийняти пропозицію, оскільки адвокат має право надавати консультації;

б) консультиувати лише у неробочий час;

в) не може працювати за сумісництвом на цій посаді.

2. Адвокат В. має намір припинити виконання своїх обов'язків на строк більше одного тижня.

Хто може його замінити на цей період?

а) інший адвокат за угодою;

б) його помічник;

в) запропонуйте власну відповідь.

Рекомендована література:

1. Вільчик Т.Б. Конституционная природа права на правовую помощь: сравнительный анализ / Т.Б. Вильчик // Международный научно-практический журнал "Закон и Жизнь" ("Legeasi Viata"). – Минск. – 2013. – № 10. – С. 55–59.

2. Логінова С.М. Адвокатська таємниця: теорія і практика: дис ... канд. юрид. наук: 12.00.10. К., 2002. 184 с.

3. Гловюк І.В. Кримінально-процесуальні функції: теорія, методологія та практика реалізації на основі положень Кримінального процесуального кодексу України 2012 р.: моногр. Одеса: Юридична література, 2015. 712 с.

4. Варфоломеева Т.В. Защита в уголовном судопроизводстве. К.: Институт адвокатуры при Киевском университете имени Тараса Шевченко, 1998. 204 с.

5. Організація діяльності адвокатури в Україні: навч. посіб. / Т. Б. Вільчик, О. М. Овчаренко, А. В. Іванцова та ін.; за заг. ред. І. Є. Марочкина. – Х.: Право, 2014. – 392 с.

6. Синеокий О. В. Адвокатура как институт правовой помощи и защиты: новый курс адвокатского права и адвокатской криминалистики : учеб. пособие / О. В. Синеокий // Гос. вуз "Запорож. нац. ун-т" М-ва образования и науки Украины. – Изд. 2-е, испр. и доп. – Х. : Право, 2012. – 516 с.

7. Яновська О. Г. Адвокатура України. Навчальний посібник / О. Г. Яновська – К.: ЮрінкомІнтер, 2007. – 280с.

8. Глушкевич М. Етичні завдання адвокатури. *Життя і право*. 1929. Ч. 4. С. 38-44.

9. Головань І.В. Бізнес-адвокатура в Україні. Донецьк: ТОВ "Юго-Восток, Лтд", 2004. 127 с.

10. Головань І. В. Захист професійної юридичної таємниці згідно законодавства України та Швейцарії. *Адвокат*. 2005. № 1. С. 3-7.

11. Іваницький С.О. Міжнародно-правові стандарти діяльності адвокатури у галузі кримінального провадження. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2013. Спеціальний випуск № 5. С. 142-145.

12. Попелюшко В.О. Функція захисту в кримінальному судочинстві України: правові, теоретичні та прикладні проблеми: монографія. Острого: Видавництво НУ "Острозька академія", 2009. 634 с.

ТЕМА № 7. ГАРАНТІЇ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕДУРИ ПРИТЯГНЕННЯ АДВОКАТІВ ДО ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.

План:

1. Складові елементи структури та системи правових гарантій адвокатської діяльності. Співвідношення між гарантіями-умовами та гарантіями засобами.

2. Міжнародні стандарти гарантій адвокатської діяльності: співвідношення з національним законодавством та проблеми реалізації у правозастосовчій практиці.

3. Інститут імунітету адвоката: зарубіжна доктрина та аналіз національного законодавства.

4. Недоторканість адвоката: порівняльна-правова характеристика законодавства країн Європейського Союзу та України. Кримінально-процесуальні гарантії захисту прав адвоката-захисника і шляхи їх подальшого вдосконалення.

5. Міжнародні стандарти в сфері дисциплінарної відповідальності адвоката. Підстави та порядок притягнення адвокатів до дисциплінарної відповідальності. Види дисциплінарних стягнень. Стадії дисциплінарного провадження.

6. Загальні засади застосування дисциплінарної відповідальності за порушення Правил адвокатської етики.

7. Зупинення та припинення права на заняття адвокатською діяльністю: проблеми законодавчого врегулювання та практичної реалізації.

8. Особливості притягнення адвоката до кримінальної та цивільно-правової відповідальності.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізувати рекомендовану основну та додаткову літературу із метою поглиблення знань щодо гарантій адвокатської діяльності.

2. Підготувати конспект із опрацьованої літератури.

3. Провести порівняльний аналіз національного та зарубіжного законодавства щодо кримінально-процесуальних гарантій захисту прав адвоката.

4. Проаналізувати наукову літературу та судову практику з метою поглиблення знань щодо юридичної відповідальності адвоката.

5. Вирішити рекомендовані задачі.

З а д а ч а № 1

В дисциплінарну палату Одеської обласної кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури надійшла скарга від громадянина К. на дії адвоката Р.

В скарзі було зазначено, що адвокат Р. намагалася підкупити свідків у кримінальній справі, схилила їх до дачі завідомо неправдивих свідчень в суді, вимагала від них відмови від раніше даних показань. Стосовно цих дій адвоката Р. вже порушено кримінальне провадження, яке знаходиться в стадії досудового слідства. Громадянин К. просив притягнути адвоката Р. до дисциплінарної відповідальності.

Рішенням дисциплінарної палати відмовлено в притягненні адвоката Р. до дисциплінарної відповідальності, мотивуючи тим, що факти дій адвоката, про які згадується в скарзі, можуть бути встановлені лише вироком суду, а не фактом порушення кримінального провадження. Тому до винесення вироку суду дисциплінарна палата не може звинувачувати адвоката Р. у вчиненні таких дій, які за своєю природою є злочином, оскільки це виходить за межі компетенції дисциплінарної палати кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.

Не погодившись із таким рішенням дисциплінарної палати, громадянин К. подав скаргу на зазначене рішення до Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури, зазначивши, що палата незаконно не притягнула адвоката Р. до дисциплінарної відповідальності, оскільки в діях адвоката Р. є порушення, насамперед, законодавства про адвокатуру.

Яке рішення має прийняти Вища кваліфікаційна комісія адвокатури?

Висловіть думку стосовно описаної ситуації.

З а д а ч а № 2

Адвоката іноземної держави К. було притягнуто до дисциплінарної відповідальності.

Дайте відповіді на такі запитання:

1. Які стягнення можуть бути застосовані до нього?

2. Які наступні дії КДК адвокатури щодо адвоката іноземної держави?

З а д а ч а № 3

Група осіб обвинувачується за ч.3 ст. 187 КК України. Безпідставними скаргами та заявленням чисельних відводів суддів навмисно затягується процес задля того, щоб якомога довше перебувати під вартою на досудовому слідстві і підпадати під так званий «Закон Савченко».

Як кваліфікувати дії захисників в контексті адвокатської етики та взаємодії адвокатури та суду, взаємин адвокатів та клієнтів?

З а д а ч а № 4

Адвокат В. представник клієнта А. в справі щодо розлучення, з'ясував, що А. насильно утримує свою жінку в підвалі свого будинку, вимагаючи підписання паперів щодо розлучення, які значно погіршать її матеріальне становище та відмову від утримання дітей.

Як має поступити Адвокат В. з огляду на норми Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та Кримінальний процесуальний кодекс?

Чи понесе відповідальність адвокат у випадку повідомлення правоохоронним органам про скоєний злочин, або злочин що готується його клієнтом? Якщо так, то яку саме відповідальність? Адвокат має обов'язок чи має право на такі дії?

Рекомендована література:

1. Вільчик Т.Б. Гарантії дотримання принципу конфіденційності у адвокатській діяльності (порівняльний аналіз законодавства Європейського Союзу та України) / Т.Б. Вільчик // Юрист України. – 2015. – № 3-4. – С. 34– 40.
2. Вільчик Т.Б. Дисциплінарна відповідальність адвокатів в країнах ЄС та в Україні [Електронний ресурс] / Т. Б. Вільчик // Форум права. – 2015. – № 4. – С. 38–44.
3. Вільчик Т.Б. Дисциплінарна та цивільно-правова відповідальність адвокатів /Т.Б. Вільчик // Інформація и право.– 2015. – № 3. – С.115–123.
4. Іванцова. А. В. Міжнародно-правовий захист прав адвокатів / А.В. Іванцова // Адвокат. № 11 - К., - 2011, - С. 53- 57.
5. Яновська О. Система гарантій адвокатської діяльності – крок до громадянського суспільства / О. Яновська // Право України. – 1996. – № 5. – С. 48–51.
6. Зашляпин Л.А. Основы теории эффективной адвокатской деятельности: прелиминарный аспект. Екатеринбург: Изд-во Уральского университета, 2006. 568 с.
7. Косенко М.С. Організаційно-правові засади діяльності кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури: автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.10. Київ, 2014. 19 с.

ТЕМА № 8. УЧАСТЬ АДВОКАТА У СИСТЕМІ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

План:

1. Проблеми організації системи надання безоплатної правової допомоги в Україні. Правове забезпечення системи БПД.
2. Системи безоплатної правової допомоги у країнах Європейського Союзу та в Україні: порівняльна характеристика.
3. Адміністрування системи безоплатної правової допомоги у країнах Європейського Союзу та в Україні: шляхи оптимізації. Характеристика основних рішень Європейського Суду з прав людини з питань реалізації права особи на правову допомогу по різних категоріям справ.
4. Стандарти якості надання БПД у різних видах судочинства.
5. Проблеми оцінки якості надання безоплатної правової допомоги: зарубіжний досвід та шляхи вдосконалення правової регламентації в Україні.
6. Оплата праці адвоката, що надає безоплатну правову допомогу: сутність та правове регулювання.
7. Звітність адвоката. Методика обчислення оплати праці адвоката.
8. Припинення надання безоплатної правової допомоги. Заміна адвоката.
9. Напрями подальшого вдосконалення системи безоплатної правової допомоги в Україні.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізувати рекомендовану основну та додаткову літературу із метою поглиблення знань щодо надання безоплатної правової допомоги.
2. Підготувати конспект із опрацьованої літератури.
3. Провести порівняльний аналіз національного та зарубіжного законодавства щодо оплати праці адвоката.
4. Вирішити рекомендовані задачі.

Задача № 1

До Вознесенського місцевого центру з надання БВПД з проханням допомогти отримати виплату одноразової грошової допомоги, звернувся громадянин О., який є інвалідом і якому було раніше відмовлено, згідно висновку УМВС України в Миколаївській області, в якому зазначалось відсутність права у позивача (громадянина О.) на виплату одноразової грошової допомоги.

На підставі доручення для надання безоплатної вторинної правової допомоги №014-03-00332 від 15.06.2017, виданого Центром, адвокат Л. надала правову допомогу громадянину О., а саме, отримати виплату одноразової грошової допомоги.

Після отримання всіх необхідних документів, адвокатом проаналізовано складену ситуацію та підготовлено адміністративний позов до Міністерства внутрішніх справ України про визнання протиправною відмову викладену у листі від 09.02.2017 щодо призначення та виплати одноразової грошової допомоги її підзахисному.

Висловіть думку стосовно описаної ситуації.

1. Чи має право громадянин О. безоплатно звертатися до Центру щодо надання вторинної правової допомоги.

2. Перелічте суб'єктів, які мають право на отримання безоплатної вторинної правової допомоги.

З а д а ч а № 2

Адвокатом П. було укладено угоду про надання правової допомоги зі здійснення представництва інтересів Г., який був визнаний потерпілим по кримінальному провадженню. Проте, Г. не виконав зобов'язання про щомісячну оплату праці адвоката.

Які дії має вжити адвокат в описаній ситуації?

Чи можливо розірвати угоду із довірцем Г. під час судового процесу?

З а д а ч а № 3

Громадянка В. була звинувачена у вбивстві своєї 2-х річної дочки, але в неї немає коштів для оплати послуг адвоката. Центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги виділив адвоката А. для захисту її прав. Адвокат А. дізнавшись про свою підзахисну, відмовилася її захищати з причини, що вона сама мати і захищати жінку, яка умисно вбила свою дитину - не буде та і не зможе.

Дайте відповіді на такі запитання:

1. Чи має право адвокат який надає безоплатну вторинну правову допомогу відмовитись від захисту? Якщо так, то на яких підставах?

2. Які дії Центру при такій відмові?

3. Чи повинен Центр цього адвоката замінити на іншого? Якщо так, то на яких підставах?

Рекомендована література:

1. Кальний В. Організація надання якісної безоплатної правової допомоги: проблеми та шляхи її вирішення. *Юридичний журнал*. 2002. № 3. С. 68-70.

2. Кейп Е., Наморадзе З. Ефективність захисту у кримінальному процесі в країнах Східної Європи. К.: Українська фундація правової допомоги, 2012. 484 с.

3. Кравченко М.В. Договір про надання правової допомоги як правова конструкція. *Юридичний вісник*. 2015. № 1. С. 86-91.

4. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 2 червня 2011 року № 3460-VI / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, N 51, ст. 577

5. Методика обчислення розміру винагороди адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 р. № 465. *Офіційний вісник України*. 2014. № 77. Ст. 2189.

6. Вільчик Т.Б. Конституційне право на правову допомогу адвоката у країнах Європейського Союзу та в Україні: монографія / Т.Б. Вільчик. – Харків: Право, – 2015. – 400 с.

7. Іванцова. А. В. Поняття безоплатної правової допомоги в Україні та за кордоном. / А. В. Іванцова // Часопис академії адвокатури в Україні, 2015. - № 3. – с. 194-201.

8. Порядок оплати послуг та відшкодування витрат адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 р. № 465. *Офіційний вісник України*. 2014. № 77. Ст. 2189.

9. Поліщук І. Кого насправді захищають безкоштовні адвокати? *Урядовий кур'єр*. 2015. № 184. С. 1, 7.

ТЕМА № 9. ЗАХИСТ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ АДВОКАТІВ

План:

1. Проблеми захисту професійних прав та інтересів адвокатів
2. Суб'єкти захисту професійних прав адвокатів.
3. Проблеми забезпечення соціального захисту адвокатів.
4. Гонорар адвоката: порівняльна характеристика з законодавством країн Європейського Союзу.
5. Проблеми оподаткування адвокатської діяльності.
6. Інститут страхування адвокатської діяльності: зарубіжний досвід та шляхи впровадження в Україні.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізувати рекомендовану основну та додаткову літературу із метою поглиблення знань щодо соціального захисту адвокатів, оподаткування адвокатської діяльності та страхування адвокатської діяльності в Україні та за кордоном.
2. Підготувати конспект із опрацьованої літератури.
3. Провести порівняльний аналіз національного та зарубіжного законодавства щодо страхування адвокатської діяльності.
4. Вирішити рекомендовану задачу.

З а д а ч а № 1

Органам внутрішніх справ стало відомо, що адвокат Штукін, є захисником підозрюваного С., який підозрюється у вбивстві, зберігає в сейфі незаперечний доказ скоєного злочину своїм підзахисним С.

На цій підставі органи внутрішніх справ вирішили зробити обшук офісу адвоката Штукіна. Але під час обшуку адвокат Штукін відмовився відчиняти сейф, стверджуючи що документи які знаходяться там стосуються справ інших клієнтів, а це адвокатська таємниця і ніхто не має права їх вилучати, і навіть переглядати.

Дайте відповіді на такі запитання:

- 1. Дайте правову оцінку діям адвоката та правоохоронним органам. На яких підставах і в якому порядку можуть бути здійсненні подібні процесуальні дії стосовно офісу адвоката?*
- 2. Які документи слідчі мають право вилучити: всі чи певний конкретний перелік? Хто цей перелік складає, затверджує та дає згоду на проведення обшуку?*
- 3. Чи повинен бути присутній під час обшуку офісу хтось з представників органів адвокатського самоврядування і які в нього повноваження?*
- 4. Якщо в процесі обшуку були знайдені речі, які заборонено зберігати (напр..наркотичні речовини, зброя без реєстрації) які дії слідчих?*

Рекомендована література:

1. Вишневський А. “Послуги адвокатів безкоштовні для клієнтів, але не безоплатні для адвокатів”. *Урядовий кур'єр*. 2016. № 42. С. 11.
2. Горовець Є. Міф про непідприємницький характер адвокатської діяльності: причини, аргументи і наслідки. *Юридичний журнал*. 2006. № 12. С. 38-46.
3. Дмитрієва О. “Є комітет із захисту прав адвокатів, а ми – комітет із захисту адвокатських грошей”. *Закон і бізнес*. 2014. № 1-2. С. 1, 12-13.
4. Звернення першого засідання Комітету з захисту професійних прав членів Спілки адвокатів України (щодо порушення професійних прав адвокатів і гарантій адвокатської діяльності). *Адвокат*. 2010. № 6. С. 4-5.
5. Звернення Всеукраїнського адвокатського форуму щодо основних концептуальних засад реформування адвокатури України від 18 вересня 2011 року. *Український адвокат*. 2011. № 10. С. 33-35.
6. Звіт. Коротко про головне. Наша робота у 2015 році. *Вісник Асоціації правників України*. 2016. № 120-121. С. 8.
7. Звіт Національної асоціації адвокатів України за 2015 рік. К.: НААУ, 2016. 143 с.
8. Кузіна І. Не треба нас, адвокатів, захищати! *Правовий тиждень*. 2015. 31 березня. С. 6-7.

9. Крылова Н. Е., Серебренникова А. В. Уголовное право современных зарубежных государств (Англия, Франция, США, Германия): Учебн. пособие. – М., 1997.
10. Лохвицкий А. В. Французская адвокатура / А. В. Лохвицкий // Профессия адвоката: сб. работ о франц. адвокатуре. – М.: Статут, 2006. – 238 с.
11. Гвоздй В. Маркетинг адвокатської діяльності. *Вісник Національної асоціації адвокатів України*. 2014. № 8. С. 24-26.
12. Азаров Д. Гонорар адвоката: история и современность / Д. Азаров // Часопис Академії адвокатури України – №2 . – 2009. – С. 1-3.
13. Погорецький М.М. Гарантії адвокатської таємниці при провадженні слідчих (розшукових) дій. *Юрист України*. 2014. № 4. С. 122-129.
14. Уолкер Р. Английская судебная система / Р. Уолкер – М.: Юрид. лит., 1980. – 631с.
15. Иванцова. А. В. Міжнародно-правовий захист прав адвокатів / А.В. Иванцова // Адвокат. № 11 - К., - 2011, - С. 53- 57.
16. Вільчик Т.Б. Конституционная природа права на правовую помощь: сравнительный анализ / Т.Б. Вільчик // Международный научно-практический журнал "Закон и Жизнь" ("Legeasi Viata"). – Минск. – 2013. – № 10. – С. 55–59.
17. Федорчук Н.Б., Нор В.Т. Захист прав потерпілих від злочину в англо-американській правовій системі та кримінальному судочинстві України: Монографія. – К., 2009. – 192с.

Загальні нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. – Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України, Закон України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України”: чинне законодавство з 19 листопада 2012 року: (офіційний текст). – К.: ПАЛИВОДА А. В., 2012. – 382 с. – (Кодекс України).
3. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII.
4. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 року.

5. Правила адвокатської етики: Затверджені звітно-виборним з'їздом адвокатів 9 червня 2017 року.
6. Положення про ордер на надання правової допомоги та порядок ведення реєстру ордерів: Рішення РАУ від 17 грудня 2012 року № 36.
7. Положення про помічника адвоката: Рішення РАУ від 25 вересня 2015 року №113.
8. Про затвердження роз'яснень стосовно роботи помічника адвоката за трудовим договором (контрактом): Рішення РАУ від 27 вересня 2013 року № 226.
9. Порядок підвищення кваліфікації адвокатів України: Рішення РАУ від 16 лютого 2013 року № 85.

Безоплатна правова допомога:

10. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02 червня 2011 року № 3460-VI.
11. Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2011 р. № 1363.
12. Про затвердження Порядку і умов укладення контрактів з адвокатами, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на постійній основі, та договорів з адвокатами, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на тимчасовій основі: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 січня 2012 року № 8.
13. Питання оплати послуг та відшкодування витрат адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 р. № 465.
14. Положення про комісію з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги: Рішення РАУ від 17 грудня 2012 року № 35.
15. Про забезпечення права адвокатів на належну оплату діяльності з надання безоплатної вторинної правової допомоги: Рішення РАУ від 27 липня 2013 року № 193.

Органи адвокатського самоврядування:

16. Положення про Раду адвокатів України: Затверджено Установчим З'їздом адвокатів України 17 листопада 2012 року.
17. Положення про Вищу кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури: Затверджені Установчим З'їздом адвокатів України 17 листопада 2012 року.
18. Положення про Вищу ревізійну комісію адвокатури: Затверджено установчим з'їздом адвокатів України від 17 листопада 2012 року.
19. Положення про раду адвокатів міста Києва: Рішення РАУ від 17 грудня 2012 року № 25.
20. Регламент Ради Адвокатів України: Рішення РАУ від 16 лютого 2013 року № 75.
21. Регламент Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури: Затверджено ВКДКА 07 грудня 2012 року.
22. Регламент Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури регіону: Рішення РАУ від від 16 лютого 2013 року №77.
23. Про розмежування юрисдикцій кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури та рад адвокатів Києва та Київської області: Рішення РАУ від 16 лютого 2013 року № 103.
24. Інструкція з діловодства у регіональних органах адвокатського самоврядування: Наказ Заступника Голови Національної асоціації адвокатів України, Ради адвокатів України В.А. Гвоздія від 20 червня 2013 р. №32/1/3-13.

Набуття професії адвоката:

25. Про затвердження роз'яснень стосовно стажу роботи у галузі права для осіб, які отримали вищу юридичну освіту: Рішення РАУ від 27 вересня 2013 року № 227.

26. Порядок допуску до складення кваліфікаційного іспиту, порядок складення кваліфікаційного іспиту та методика оцінювання результатів складення кваліфікаційного іспиту для набуття права на заняття адвокатською діяльністю в Україні: Рішення РАУ від 01 червня 2013 року № 154.

27. Програма складання кваліфікаційного іспиту: Рішення РАУ від 01 червня 2013 р. № 153.

28. Про встановлення плати за складання кваліфікаційного іспиту: Рішення РАУ від 17 грудня 2012 року № 25.

29. Положення Про організацію та порядок проходження стажування для отримання особою свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю: Рішення РАУ від 16 лютого 2013 року № 85.

30. Програма проходження стажування для отримання особою свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю: Рішення РАУ від 01 червня 2013 року № 125.

31. Про прийняття радами адвокатів регіонів рішень про видачу свідоцтв про право на заняття адвокатською діяльністю особам, які звернулися до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури із заявою про допуск до складання кваліфікаційного іспиту у період з 16 серпня 2012 року до 16 лютого 2013 року: Рішення РАУ від 27 вересня 2013 року № 215.

32. Про надання роз'яснень щодо видачі посвідчення адвоката України особі, яка склала присягу адвоката України та щодо випуску посвідчення адвоката України нового зразка: Рішення РАУ від 19 листопада 2013 року № 249.

33. Про застосування Прикінцевих та Перехідних положень Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 року №5076- VI у частині складання кваліфікаційних іспитів та отримання свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю: Рішення РАУ від 27 липня 2013 року № 173.

Ведення Єдиного реєстру адвокатів:

34. Порядок ведення Єдиного реєстру адвокатів України: Рішення РАУ від 17 грудня 2012 року № 26.

35. Порядок обробки персональних даних у базах персональних даних:Рішення РАУ від 27 вересня 2013 року № 218.

36. Положення про перелік документів та порядок включення адвоката іноземної держави до Єдиного реєстру адвокатів України: Рішення РАУ від 01 червня 2013 року № 155.

Гарантії адвокатської діяльності:

37. Порядок дій з питань забезпечення гарантій адвокатської діяльності,захисту професійних і соціальних прав адвокатів Рішення РАУ від 27 липня 2013 року № 183.

38. Положення про Комітет захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності: Рішення РАУ від 27 липня 2013 року № 182.

39. Порядок оформлення головою ради адвокатів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя або уповноваженою радою члена радиадвокатів матеріалів про адміністративні правопорушення: Рішення РАУвід 17 грудня 2012 року № 27.

Внески адвокатів:

40. Положення про внески на забезпечення реалізації адвокатського самоврядування: Рішення РАУ від 16 лютого 2013 року № 72.

41. Про затвердження роз'яснення щодо сплати щорічних внесків адвокатів, які змінили адресу робочого місця: Рішення РАУ від 27 вересня 2013 року № 221.

42. Про встановлення для адвокатів іноземних держав розміру одноразового внеску на організаційно-технічне забезпечення: Рішення РАУ від 01 червня 2013 року № 156.

43. Про встановлення для адвокатів іноземних держав щорічного внеску на адвокатське самоврядування: Рішення РАУ від 01 червня 2013 року № 157.

44. Про розподіл внесків ВКДКА-КДКА: Рішення РАУ від 17 грудня 2012 року № 24.

Міжнародно-правові акти:

45. Основні положення про роль адвокатів. Прийняті УПІ Конгресом ООН зі запобігання злочинам у серпні 1990 р.

46. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства, Прийнято делегацією дванадцяти країн-учасниць на пленарному засіданні у Страсбурзі в жовтні 1988 р.

47. Європейська угода про осіб, що беруть участь у процесі Європейського суду з прав людини. Страсбург, 5 березня 1996 р.

48. Рекомендації И (2000) 21 Комітету міністрів державам-учасницям Ради Європи про свободу здійснення професійних адвокатських обов'язків. Прийняті Комітетом міністрів Ради Європи на 72-й зустрічі заступників міністрів 25 жовтня 2000 р.

Інші літературні джерела:

49. Адвокат. Процесуальні права згідно діючого законодавства України [Текст]: практ. посіб. / Юрасов А. В. [та ін.]. – Мелітополь : Видавничий будинокММД, 2012. – 307 с.

50. Адвокатская деятельность: Учебно-практическое пособие / Подобщ. ред. канд. юрид. наук В. Н. Буробина. 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Статут, 2005. – 604 с.

51. Адвокатура України: Навч. посіб. / В. К.Шкарупа, А28 О. В. Філонов, А. М.Титов, Ю. Я. Кінаш; За ред. В.К. Шкарупи. – 2-ге вид., випр. – К.: Знання, 2008. – 398 с. – (Вища освіта ХХІ століття).

52. Адвокатура України: Навчальний посібник: У 2 кн. /За ред. С. Я. Фурси. – К.: Видавець Фурса С. Я., КНТ, 2006. – Кн. 1. – 940 с.

53. Алейников Г. Збирання доказів адвокатом-захисником в досудовому слідстві. Право чи обов'язок? / Г. Алейников // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – № 2. – С. 99-101.

54. Алейников Г. І. Тактика захисту при перешкоджанні органів досудового слідства в допуск захисника до ведення справи / Г. І. Алейников // Адвокат. – 2004. – № 8. – С. 11-15.

55. Алейников Г. Принцип змагальності та діяльності адвоката-захисника щодо збирання доказів у досудовому слідстві / Г. Алейников // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – № 1. – С. 87-89.
56. Андреевський В. В. Зовнішня та внутрішня організація адвокатури // Віче – 2007 – № 16. – С. 30-32.
57. Баев М. О. Теория профессиональной защиты: тактико-этические аспекты / М. О. Баев. – М.: Изд-во «Юрлитинформ», 2006. – 336 с.
58. Баранов Д. П. Адвокатское право (адвокатская деятельность и адвокатура России): Учебник / Д. П. Баранов, М. Б. Смоленский. – 2-е изд. Дашков. перераб. и доп. – М.: Академцент; Издательско-торговая корпорация «и Ко», 2008. – 368 с.
59. Барщевский М. Ю. Бизнес-адвокатура в США и Германии. Учебн. пособ. – М.: «Белые альвы», 1995. – 62 с.
60. Бірюкова А. М. Адвокатура – інститут правової держави / А. М. Бірюкова // Адвокат. – 2004 – № 3. – С. 12-15.
61. Бірюкова А. Проблемні аспекти здійснення захисту та надання правової допомоги адвокатами / А. Бірюкова // Юридична Україна. – 2005. – № 1. – С. 49-54.
62. Буркацький Л.К. Складання процесуальних документів на захист прав та інтересів громадян: комент., позовні заяви, заяви, скарги: Навч. посіб. – 2-ге вид., доп. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 288 с.
63. Варфоломеева Т.В., Гончаренко СВ. Науково-практичний коментар до Закону України «Про адвокатуру». Законодавство про адвокатуру і адвокатську діяльність: 36. нормат. актів; Коментар / Академія адвокатури України. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 432 с.
64. Васяев А. А. О введении специалиста в судебный процесс стороной защиты / А. А. Васяев // Адвокат. – 2008. – № 12. – С. 17-19.
65. Гловацький І.О. Діяльність адвоката-захисника у кримінальному процесі: Навч. посіб. – К.: Атіка, 2003. – 352 с.
66. Головань І. В. До питання про організаційні форми діяльності адвокатури // Адвокат. – 2004. – № 5.

67. Довідник майбутнього адвоката: Науково-практична та навчальна література. – К.: Видавництво «Прецедент», 2011. – 1152 с.
68. Ефремов А. И. Из практики привлечения адвокатом специалистов для разъяснения вопросов, требующих использования специальных знаний / А.И. Ефремов // Адвокат. – 2008. – № 3. – С. 75-79.
69. Зейкан Я.П. Адвокат: навички професії [Текст] : практ. посібник / Я.П. Зейкан. – 2-ге вид, стер. – К. : КНТ, 2008. – 788 с.
70. Кримінальний процес: основні аспекти адвокатської діяльності: посібник викладача /авт. кол.: Я.Зейкан, О.Яновська. – К.: ТОВ „7КО”. – 2010. – 235с.
71. Лотоцький М.В. Адвокатура як суб'єкт запобігання злочинам [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Лотоцький Михайло Васильович ; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2012. – 20 с.
72. Михайлів С.В. Адвокат-представник потерпілого у кримінальному процесі [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Михайлів Світлана Василівна ; Нац. акад. внутр. справ. – К., 2011. – 18 с.
73. Никифорчук Д. Й., Савицький Д. О. Протидія законної діяльності адвоката- захисника у кримінальному судочинстві / Проблеми реформування кримінально-процесуального законодавства України на сучасному етапі : Матеріали круглого столу (Київ, 20 травня, 2011 р.). –К.: ФОП Ліпкан О. С., 2011. – С. 36-38.
74. Общий Кодекс правил для адвокатов стран Европейского сообщества. //Адвокат. – 1997. – №3. – С. 115-123.
75. Основні положення про роль адвокатів (прийняті VIII конгресом ООН по запобіганню злочинам, 1990 р., серпень). / Святоцький О. Д., Медведчук В.В. Адвокатура: історія і сучасність. - К.: Ін. Юре, 1997. – 320 с.
76. Попелюшко В. О. Функція захисту в кримінальному судочинстві України: правові, теоретичні та прикладні проблеми: Монографія. – Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2009. – 634 с.
77. Попелюшко В. О. Проблеми кримінального процесу та захисту у кримінальній справі / Збірник наукових статей. Укладач : Аврамшин С. В. – Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2008.– 400 с.

78. Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи Про свободу здійснення професійних обов'язків. 25 жовтня 2000 р. //Адвокат. – 2001. - №1-2. – С. 29- 31.

79. Синеокий О.В. Адвокатура как институт правовой помощи и защиты: новый курс адвокатского права и адвокатской криминалистики [Текст] : учеб. пособие / О. В. Синеокий ; Гос. вуз "Запорож. нац. ун-т" М-ва образования и науки Украины. - Изд. 2-е, испр. и доп. –Х. : Право, 2012. – 516 с.

80. Филимонов Б А. Защитник в германском уголовном процессе. – М.: Спарк, 1997. – 112 с.

81. Фіолевський Д. П. Адвокатура : Підручник – К. – Алерта; Прецедент, 2007. – 486 с.

82. Хабібуллін В. Обшук офісу адвоката // Право України. – Київ, 2006. – № 7 – С. 107-110.

83. Яновська О.Г. Адвокатура та судова риторика. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / О.Г. Яновська – К.:КНЕУ, 2008 – 156с.

84. Яновська О.Г. Адвокатура України. Навчальний посібник / О.Г. Яновська – К.: Юрінком Інтер, 2007. – 280с.

85. Яновська О.Г. Проблемні питання формування етико-психологічних якостей прокурорів та адвокатів в процесі професійного навчання / О.Г. Яновська // Часопис КУП: наук. журнал – 2011. - № 2. – С.267-271.

86. Яновська О.Г. Психологічний вплив як чинник ефективної діяльності прокурора та адвоката в змагальному кримінальному судочинстві / О.Г. Яновська // Часопис КУП: наук. журнал – 2011. - № 3. – С.257-260.

Інтернет-ресурси:

87. Офіційний сайт Верховної Ради України – <http://rada.gov.ua>.

88. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України – <http://kmu.gov.ua>.

89. Офіційний сайт Міністерства юстиції України – <http://minjust.gov.ua>

90. Офіційний сайт Національної асоціації адвокатів України – <http://www.unba.org.ua/>

91. Офіційний сайт Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури – <http://vkdka.org>
92. Офіційний сайт Київської міської кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури – <http://kmdka.com>
93. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського – <http://nbuv.gov.ua>
94. Національна парламентська бібліотека України, каталог книжкових та спеціальних видань – <http://catalogue.nplu.org>